

SLOVENSKI

Izhaja vsak dan popoldne, izvemši nedelje in praznike — Inserati do 30 petitt à Din 2
«Slovenski Narod» velja letno v J

Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Strahovita katastrofa v yorški podzemeljski železnici

**Vsled nesporazuma je nastala v večernem nabitopolnem delavskem vlaku
vita borba v temi — 300 ranjenih, večinoma težko**

— Newyork, 21. februarja. V newyordki podzemeljski železnici se je pripetila s noči strahovita katastrofa, ki je zahtevala veliko število človeških žrti. Nesrečo je povzročil

neznatni požar.

katastrofo pa je izzvala panika, ker je občinstvo v strahu izgubilo glavo in tako z neredom povečalo splošno zmešnjavo.

Kmalu po šesti uri je odpeljal iz Manhattana proti Hobokenu

nabito poln vlak

podzemeljske železnice. V tem času so se vračali delavci z dela, tako da je bilo v vlaku več tisoč ljudi. Nekako na polovici poti se je

vnel na progi ležeč papir.

prepojen z oljem in mastjo, ki je padel bržkone s kakega drugega vlaka in je iz neznanega vzroka začel goreti. Mastni papir je razvil duševni dim. Ko je vlakovodja opazil ogenj na tiru in ob enem začutil duševni smrad, je

zmanjšal brzino vlaka

in vozil počasneje, da bi se prepričal, kaj je prav za prav vzrok tega smrada. Rešila ga je nastala katastrofa.

sikal plamen preko oken vagona, oškropljenega z oljem. Med potniki prvega vagona je nastala zmeda, ki se je spremenila v paniko, ko je nekdo zaklical, da je ves vlak v plamenih. Vsi so drli proti vratom in oknom, odvajajoč drug drugega. Kdor je padel, so ga pohodili.

Ko so v ostalih vagonih opazili plamen okrog prvega vagona in slišali obupne krike pohojenih in zmečkanih, je nastala splošna panika. V temi se je pričela

borba za življenje in smrt.

Ljudje so se med seboj neusmiljeno klali, boreč se pri izhodih in oknih vagonov. V podzemskem predoru je

vladala trdna tema.

le neznatni plamenček izpod prvega vagona je osvetljeval boreče se mase. Mnogo žensk se je onesvestilo, ljudje pa so hodili po njih. Zaman si je par treznih ljudi prizadevalo pomiriti preplašeno množico, zaman so klicali, naj ostane vsak na svojem mestu, naj diha skozi robce, naj ne hodi iz vlaka, ki bo nadaljeval vožnjo do prihodnje postaje. Panika je postajala od minute do minute večja.

nih. Samo v najbližja, je

250

78 ljudi ima na se težko, ne bodo ostali živni, niencev ima in vbodljaje, borbi za izh

Ko je polred so preovlak, ki je vožnjo do bližje je bilo vse

v b

pred grozno meneč, da je liti potu, saj ran, ki so izdeloma od pspeli na prozgrudila nezrali pobirati spravljati v e bila dobetorbicami, plno prtljago, bi lahko čimmem so našli

Ogromna množica bolnih rudarjev in plavžarjev

V Trbovljah je vsako leto bolnih 75 odst. vseh rudarjev. — Delavstvo izgublja leto za letom po več milijonov Din na zaslužku

Trbovlje, 21. februarja.

Ko je pritiskal pred tednom dni strupen mrz, se je javnost čudila, kako je mogoče, da je bilo samo v treh premogovniških TPD, v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku, bolnih 2100 rudarjev. Iz podatkov, ki jih posnemamo po poročilu Glavne bratovske skladnice za leto 1927, se javnost lahko prepriča da tvori rudarsko in plavžarsko delavstvo v Sloveniji ogromno bolno množico. Zak, da še ni sestavljeno poročilo za leto 1928, po katerem bodo številke nedvomno znatno višje od predanskih.

Glavna bratovska skladnica je imela leta 1927 15.537 članov s 25.240 rodbinskimi člani. Od članov se jih je smrtno ponesrečilo 22, ponesrečenih je bilo 2167, ki so v svojem bolovanju izgubili 27.773 »ših-tov« — 972.055 Din. Za te ponesrečence pa se je izplačalo 131.939 Din. Na ostalih boleznih je izgubilo delavstvo 116.649 dni, kar pomeni izgubo na zaslužku 4.082.715 dinarjev ali obremenitev bolniške blagajne na hranarini 3.712.637 Din, na zdravniških in bolniških stroških 1.903.637 Din, na zdravilih in drugih pripomočkih 1.539.150 Din, na oskrbi v bolnici in prevozu bolnikov 1.177.376 Din. Skupni izdatki bolniške blagajne znašajo 8.352.658 Din. Za leto 1928 se sklepa, da je izgubilo delavstvo na

zaslužku do 5 milijonov dinarjev ter da so se tej svoti primerno zvišali tudi izdatki bolniške blagajne.

Če upoštevamo, da imamo v Trbovljah 3876 članov in je bilo od teh bolnih 2918, znaša to 75% vseh članov. V svinčenih rudnikih v Mežici je v tem pogledu še slabše: Od 1488 članov je bilo bolnih 2044. To se pravi, da je povprečno nad 100%. Od vseh 15.537 članov bratovske skladnice je bilo bolnih 16.156. Družinskih članov je od 25.240 bilo 19.360. Vpokojeni so bili 215, umrlo je 134 članov in 360 družinskih članov.

Pri vseh teh številkah je treba upoštevati, da ne vzameta rudarski ali plavžarski delavec radi nezmožnih eksistenčnih razmer poprej bolniškega lista, dokler toliko ne omagata, da že več vstati ne moreta ter da tudi poprej ne vzameta zdravstvenega spričevala, preden popolnoma ne ozdravita. Zdravniki pri zdravniškem pregledu zmagujejo z glavo: Kaj naj vam damo, tuberkulozni, slabo hranjeni ste! Če je že tak položaj s člani v najlepši moški debi, je položaj rodbinskih članov še znatno slabši. Žene in otroci stalno boleajo radi pomanjkanja in bede. Položaj tisočerih staroupokojenec, vdov in sirot je pa tak, da bi bilo najbolje zanje, če bi mogli živeti v grob.

Zakaj je sladkor drag?

Neprimerne zaščitne carine podražujejo najpotrebnejša živila.

»Zadrugar«, glasilo nabavljajne za druge drž. železnice v Ljubljani, piše:

Češki sladkor, ki se uvaža k nam, stane neocarinen na meji Din 3.48. Pri uvozu se mora plačati še Din 3.30 zaščitne carine in običajnih 5 Din državne trošarine. Sladkor sipa stane tedaj skupaj Din 11.78 kg franco Ljubljana.

Domač sladkor pa stane na debelo franko Ljubljana Din 11.70. Tu je plačana istotako državna trošarina 5 Din, dalje prevoz iz tovarne do Ljubljane svojih 50 para, tako da dobi tovarna za 1 kg sladkorja franko skladišče tovarne Din 6.20.

Češki sladkor, ki se pripelje v Trst in nazaj v Ljubljano, je že moral plačati tovarnine najmanj 35 para, sme stati največ 3.13 Din v tovarni napram

ša ta večji dobiček svojih 260.000.000 Din na leto.

Imamo 7 tovarn sladkorja, od teh sta dve državni. Na 5 privatnih tovarn odpade ca. 200.000.000 Din dobička na leto, ki je nastal samo radi tega, ker štiti država z zaščitno carino te tovarne, ki v polni izmeri izrabljajo to zaščito.

95 odstotkov delnic teh tovarn je v rokah inozemcev, ki odnašajo iz naše države na leto na ta način 180.000.000 Din dobička, ki ga jim je poklonila država v zaščitno carino. Da ne pretiravamo, najmanj 1 milijardo dinarjev so že na ta način odnesli iz naše države, tako kakor odnašajo italijanski zidarji jeseni prisluzeni denar iz Nemčije in Francije domov.

pisavi zapisani teklost in bodo no roko. V nel itd. itd. Bil ser postanem zako čno. Na dolgo pojave, kakor izem, hiromant fakir Zenkl. vsakdo v Mes predstavo z redom.

„Slovenski

Uprava »uredila, da bo hajal »Slovenski poldanski v venski Narodni »Jutra« v Jugoslaviji.

12 D

Naročniki in kemične to v trafiki na p ga dela Hras in naročniki Bauerheim.

Naročniki Naroda« širit nega lokala, k Naroda«!

Upamo da ženo vsem Nove naročn Dolinšek, gos skalo v Hrast

Uprava

Trbo

Z voza padel i hinjskim nožen

Na Polaju s smrtna nesreča hlapec Rojčeve Polaj po preni doma splašili. v Bertovljah,

priletel tako niški tir, da je Pokojnika so n se je pripeljal vitvi dejanske Nad rudniško dah je bil te c zem v hrbet v Pirc. V druž dolja Rojca

Dnevne vesti.

— **Akcija krajevnega odbora Rdečega križa.** V nedeljski številki smo poročali o akciji kraj. odbora Rdečega križa. Ponovno opozarjamo na to dobrodelno zbirko in prosimo vsa usmiljena srca in denarne zavode nujne pomoči. Vsak dar nam je dobrodošel. Mnogo je ljudi, ki vsled zime trpe glad in pomanjkanje, mnogo jih je, katerim je zima vzela poleg zadnjih prihrankov, tudi skoro vso življenjsko moč. Vsem takim bi krajevni odbor Rdečega križa rad pomagal s to zbirko. Denarna sredstva sprejemajo iz prijaznosti tudi upravištva »Jutra«, »Slovenca« in »Slovenskega Naroda«. Da pa ne bo pri upravištvi kakih pomot, prosimo vse darovalce, da pri pošiljatelju točno označijo, da je dar za Rdeči križ.

— **Ribarski in lovski referat ljubljanskega oblastnega odbora** posluje v Aueršpergovih palači, (Gospiska ulica št. 15.) pritrjuje levo — zadnja vrata. Uradne ure za stranke od 8. do 12.

— **Razpisani zdravniški službi.** Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje dve zdravniški službi in sicer na svojem ambulatoriju v Mariboru, službo pogodbenega zdravnika za splošno prakso z letno plačo 27.600 Din z 10% doplačilom in pripadajočimi rodbinskimi dokladami ter službo pogodbenega zdravnika za splošno prakso za zdravniški okoliš Mozirje s sedežem istotam proti letnemu honorarju 11.550 Din. Prošnje je treba vložiti v obeh primerih do včetega 11. marca t. l.

— **Kongres jugoslovenskega olimpijskega odbora.** Kongres jugoslovenskega olimpijskega odbora se bo vršil 2. in 3. marca v Beogradu. Udeležijo se ga poleg priglasenih sportnih savezov tudi delegati ministrstva vojske in mornarice, prosvete, narodnega zdravja, prometa in socialne politike.

— **Izdajanje ribarskih knjižic.** Da se olajša izdaja ribarskih knjižic, lahko zainteresirani pismeno prosijo pri komisariju oblastne samouprave ljubljanske oblasti (ribarski in lovski referat, Gospiska ul. 15), da se jim izstavi ribarska knjižica. V dopisu naj se navede točen popis: ime, priimek, starost, postava, lasje in oči. Knjižica se bo dostavila vsakemu interesentu po povzetju. V naročilu naj se točno navede, ali se želi ribarska knjižica za lov rib belic ali za lov plemenitih rib, za celo leto ali za krajšo dobo nego tri mesece.

— **Sokolsko gledališče v Radovljici** ponovni prihodnji nedeljo dne 24. t. m. točno ob pol 4. popoldne kmečko komedijo »Svetopisemski svet«, ki je morala zadnjič radi boleznih odpasti. Občinstvo opozarjamo, da se igra na vsak način izvede, čeprav ne bi bilo ob določenem uri električnega toka, ker se bo v tem slučaju preskrbela druga razsvetljava. Upati pa je, da dobimo

sekirami v njeno hišo. Eden je ostal pri vratih na straži, drugi je pa vlomil v njeno sobo. Zločinec je bil maskiran, toda tako slabo, da ga je bolnica takoj spoznala in ga vprašala: »Kaj iščeš tu Josip?« To je napadalec tako razburilo, da je opustil svoje zločinske namene in je odgovoril, da išče službe. Bolnica je Paloja poslala v predsobo ter mu rekla, naj počaka, da pride služkinja. Palo se je odstranil, v sosedni sobi se vtaknil v žep neke malenkosti ter rekel tovarišu na straži: »Bežimo, spoznala nas je«. Profesorica je o dogodku obvestila orožnike, ki so takoj aretirali Paloja in Udvarijsa. Priznala sta, da sta hotela umoriti in oropati profesorico.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo jasno in mrzlo vreme. Včeraj je bilo v Ljubljani jasno, v Mariboru, Zagrebu, Beogradu in Skoplju deloma oblačno. V Splitu so imeli lahko burjo in oblačno, v Sarajevu mirno in lepo sončno vreme. Maksimalna temperatura je znašala včeraj v Ljubljani — 2.6 (min. — 14), v Mariboru — 4, v Zagrebu — 2, v Beogradu — 2.9, v Skoplju + 2, v Splitu + 5. Davi je kazal barometer v Ljubljani 773.5 mm, temperatura pa je bila 14.5 pod ničlo.

— **Nosečim ženam in mladim materam** pomore naravna »Franz Josefova« grenčica do urejenega delovanja želodca in črevesja. Glavni zastopniki modernega zdravilstva za ženske so preiskustili, da »Franz Josefova« voda v največjih slučajih učinkuje hitro, sigurno in brez bolečin. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Čenjevo občinstvo** se vljudno opozarja na inventurno prodajo ostankov parov čevljev, osobito malih števil po znatno znižanih cenah, dokler zaloga traja, v trgovini PEKO, Ljubljana, Aleksandrova cesta 131

Gradska lekarna, Kamenita 11.

Najpreje Vam iskrena hvala na Vašem dobrem mazilu »Reumatisu«, ter Vas obenem prosim, da mi pošljete še dve steklenici.

III/T Stanka Vidič, Resljevo, Bosna.

Iz Ljubljane

— **Ij Pričetek pouka v ljubljanskih mestnih šolah.** Za ljubljanske mestne šole se je posrečilo dobiti potrebni premog in ga dobe II. deška osnovna šola, IV. deška osnovna šola, I. dekliška osnovna šola in dekliška osnovna šola na liceju. Na teh šolah se torej prične reden pouk zopet v soboto 23. t. m. Istotako se prične s tem dnem pouk tudi v meščanskih šolah, ki so nastanjene v istih poslopih.

— **Ij Močno de** nice. Pretekli ted Gruberjevem kan lja odbor za osu Ljubljane je nat ob bregovih Ljub metrov sesula v tako izpremenjen Mnogi kmetije, ki Ljubljani, trpe jujejo, bodo nasta dišću za plačilo

— **Ij Predavan** nju. Okrožni ura cev v Ljubljani februarja t. l. o o higijeni in so dvorani OUZD Predavanje bod in filmske slike. in njih delodajal se tega zanimivo seznanilo z nalo vanja in s pome čim večjem šte je vstopnine pro

— **Ij IX. ljub** velesejem se vr junija. Za našo i je postal velese ben. Ne gre sam sejem je za veči terijalen uspeh. pagandni. Razst gove predmete vsak dan na tis vse ostane v sp najcenejših nači valci velesejma ogledovat, ampak neješe razvijajo. niki, da se ura javtjo k udelež ugoden razstavn skega Vestnika IX. ljubljanskega uprava velesejm 1928., tudi letos nov, Ljubljana, sprejema tudi vs sejemske legiti »Vestnika« z za aprila.

— **Ij Zanimivo** Današnji trg je mrazu razmerom Razmere se pol je, da cene jajc včeraj kmetice p so se cene dan 2.50 Din komad. zadnje dni moč neka prodajalka zahtevala kar 1 je kmetici glave zeljnate glave komad po kako

Szekula Jenő:

22

Suženj in Rimljanka

Roman.

Matrona je bila že stara. Opirala se je na slonokoščeno palico. Morda so jo bolele noge ali pa je hotela pokazati s tem svojo dostojanstvenost. Njen nos je bil izrazito rimski, glas moški.

— Pravijo, da je tu na prodaj grški učenjak, — je dejala samozavestno.

Množica se ji je uniaknila.

Sejanus se ji je dvakrat globoko poklonil.

— Kakor velelaš, biagorodna Iublia. Moj suženj je pravi učenjak. Lahko si ga takoj ogledaš. Academus!

Grški učenjak je moral stopiti na kamen, da ga je matrona dobro videla. Na plešasto glavo mu je sijalo zahajajoče solnce.

— Ta je že prestar, — je dejala matrona.

— Draga gospa, mladost prihaja v poštev samo pri sužnjah. Učenjak pa mora biti star. Čim starejši je, tem več ve.

— Iščem učitelja za svoja vnuka, — je pojasnjevala matrona. — V slovnici mora biti dobro podkovan, da ju bo učil.

In že je poklicala dečka.

— Junie in Julie, kje sta?

Iz nosilnice sta skočila dva svetločrni, kodrasta dečka. Bila sta zelo ljubka. Človek bi mislil, da sta dvojčka, tako sta si bila podobna.

Vsa prestrašena sta se ozirala na starega sužnja, stoječega na visokem kamnu. Vedela sta, da jima hoče stara mamica preskrbeti učitelja.

— Ali ga nama kupiš babica? —

— Tih, otroka. Ne vmešavajta se v zadeve odraslih.

Pobožala ju je, rekoč:

— Vsa sta po očetu.

Sejanus se je globoko poklonil.

— Tudi njunega očeta sem poznal. Bil je Marcus Publio Quintillianus, mogočen in ponosen vojni tribun.

Matrona je globoko vzdihnila.

— Škoda, da je moj vrli sin že mrtev. Ne more se več igrati s svojima zlatolasima sinčkoma.

— Padel je pred dvema letoma v krvavem boju ob Svevi, — je dejal Sejanus, ki je bil zelo ponosen, da je o vsem tako dobro poučen.

— Od kod veš to?

— Vojaški podvigi Marca Publia Quintilliana bodo zapisani v zgodovini, — je odgovoril Sejanus samozavestno. Veselilo ga je, da se more prikupiti stari dami, mogočni bogati in

Sit je bil že čakanja. Bal se je, da bi ne padel z visokega kamna.

— Koliko stane? — je vprašala dama.

— Dvajset min.

Matrona ga je prestrašeno pogledala.

— Toliko ne dam.

In pomigala je svojemu služabniku, ki jo je spremljal na sejem. Cario mu je ime. Tudi on je suženj. Toda njegov položaj je zelo ugoden. On je servus dotalis, ali blaginik. Upravlja imetje svoje gospodarice.

— Kaj praviš ti, Cario? Za tega umirajočega kmeta si upaš zahtevati dvajset min! To se mi zdi močno pretirano.

Cario je imel s seboj računsko tablico. Stopil je naprej. Bil je zelo ogorčen nad tako pretirano ceno.

— To je nesramno, — je mrmral. In pomagal je svoji gospodarici pritisniti na Sejana, da popusti. Sam je skočil na kamen in si od blizu ogledal Academia.

— V tega hodi duša samo še spat. Ponj že lahko pridejo pollicintori. Še dveh min ni vreden. Samo preglavice bi imeli z njim.

(Pollicinturi so bili sežigalci mrličev.)

Sejana je minila potrpežljivost. Od jeze je prebledel.

— Ti si drzneš tako govoriti? — je zakričal srdito. — Sai si sam suženi.

Cario se pa ni dal ugnati.

— Jaz sem matronin exceptus, — je dejal samozavestno. — Jaz odgovarjam za njeno imetje. Moja dolžnost je opozoriti gospo, da ne meče denaria skozi okno.

Nastal je hud prepir.

— Prisegam pri Latoni, — je kričal Sejanus ves iz sebe. — da prodam tega plemenitega in zelo učenega moža za sedemnajst min. To je zadnja cena, od katere ne popustim niti baliča.

Ta čas so se srečno pogodili in exceptus je odšel denar.

Starca so kupili. Deček ga je udaril za šalo z roko po zadnici.

— Le čakaj zaplešem s teboj kakor Linus s Herkulom, — je dejal stariček smeje in pobožal dečka po glavi.

— Kaj si dejal? — je vprašala matrona. — Kdo je bil Linus in kaj je imel opraviti s Herkulom?

— Linus je bil Herkulov učitelj glasbe. Nekoč je pa pokaral svojega učenca. In dete je ubilo svojega učitelja s citrami.

Vsi so se smejali. Samo jaz sem zrl otožno predse. Zavedal sem se svoje strašne zapuščenosti. Solze mi niso

— Kolik vprašala ma Sejanus j

— Koliko

— Tri tis

— Za pet

Tudi zam

goditi. Konc tisoč. Globok se mi je zja začela vrača vreden.

— Hvala

li, — je mrm dovolno roko

Za slovo

po nogah. Plaženo nasmejanstvo je bi sem kakor šol učitelja.

Stara Rim

nico. Sledil i

Tudi Academ

njeni sedežu

zavzemal v l

telja. Jaz se

sužnji, ki so

Dolga pot

smo na Via

tako hitro d

Pot mi je cu

zaprlo. Tod

sem kakor m

na seimu in k

Na levi st

zimsko tabo

ogromnim vo

stovi na veri

guonarjem k

bilo tudi trdn

posadka drža

stali notranj

nik prekorači

Nad visok

ženski kip. N

čelada, v des

je bila latins

Yea

Prispelji s

Boarum. Tu i

dan so bili p

maj smo se p

Sredi trga

Herkul se je

doben je bil

mu mesarju.

Nadaljeval

cah. Sužnji s

čati, da so se

Skušal sem

nad sedanjo

Florijana, če

začul glas su

— Hypoca

Spomnil s